

napisom: „Schimmer's Tableau des Stufenganges der österr. Lehranstalten“, ali bolj po našem povedano: statistika avstrijskih šol l. 1871/72. Naslikano je bilo na njej koščato drevo, — res pravo šolsko rodoslovno deblo —, kateremu je bila korenina ljudska šola, in iz katere je poganjalo kot deblo in vejevje 28 šolskih kategorij, kot cvet in sad pa 14.769 meščanskih in ljudskih šol; 25.259 učnih osebstev; 1.820.710 pa učencev in učenk. Zapisano je stalo tudi na tej tabli, da počez je prišlo l. 1871/72 v Avstriji po 72 učencev na eno učno moč, ter da je bilo obiskovanje šole najboljše na Češkem, naj slabeje pa v Bukovini. Ta tabla je imela posebno veliko vidoželjnih gledavcev; kajti skoraj vsaki je ostal najpred pri njej, in jej blizo priti, je bilo skoraj težavno. Neka mlada učiteljica prepisovala je ravno posamesne dáte v svoje zaznamke, ko sem se bil jaz blizo priril, bila je tako zamaknjena, da nisem mogel zatreti v sebi spodbudne besede: „Prav tako, verla sodelavka na učiteljskem polji!“ Od knjižnih omar naprej razpostavljena so bila (tudi po prozornih omarah) ročna dela detinskih šol (Kindergarten-Arbeiten). Videlo se je, kaj znajo izdelovati že majhni nježni otročiči na Dunaji, v Terstu, v Pragi, v Brúx-u, v Litomericah (Leitmeritz), Reichenbergu, Gradcu, Roveredu in naši Ljubljani. Učiteljica gospodična Rehn-ova sme ponosna biti na to, kar je bilo njenih reči razpostavljenih. Le čuditi se je bilo, kako znajo že ročice drobnih otročičev izdelovati po zbadanju s šivanko ali búciko (knofljo) na papirju raznoverstne vzvišane risarske izdelke (Reliefzeichnungen); kako znajo šivati, plesti in vezti. O tacih otročajih in njihovih ročnih izdelkih se pač more reči, da cvete jim lepa prihodnost, ako bodo svoj um tako dalje izobraževali. Še bolj pa kot to zanimali so me koj naprej razpostavljeni učni pripomočki za slepe, namreč vzvišano-vravnani (Relief) stroji za poduk v branji, zemljevidi, pisanke in risanke; pa tudi razni predmeti, ki imajo buditi in ostriti čute slepih siromakov, namreč: sluh, voh, kus in tip. Za vaje pervega (sluha) razpostavljenih je bilo 31, drugega (voha) 96, tretjega (kusa) 105, in zadnjega (tipa) 231 raznoverstnih predmetov. Po pravici povem, da me je ogledovanje in pretuhtanje teh stvari tako zauzemalo, da se kar ločiti nisem mogel od njih. Če bi nobena reč vse ogromno-obširne razstave ne opravičevala moje glasilke (Motto) na pričujočem spisu: „Človek se uči, dokler živi“, opravičeval bi jo edino spomin in duševni pogled na učne pripomočke za zlepe. (D. p.)

Šolarska knjižnica.

Pač smemo ljudski učitelji z največjim veseljem pozdraviti tako imenovano šolarsko knjižnico, t. j. zbirko takih knjižic, ki so v poduk in zabavo šolske mladine namenjene. Kdo izmed nas se ne spominja z veseljem na óna blažena otročja leta, ko smo dobili kako

slovensko knjižico v roke in smo jo po tri-, štirikrat prečitali, predno smo jo položili v kak kot in pozabili nanjo! Knjižice, ki smo je dobivali za šolska darila, potovale so po vsej vasi do vsacega, ki je znal brati. Nu, šolska darila so odpravljena, kar se je marsikomu milo storilo, posebno naše slovenske mladine, ki užé brez tega dobi redkokedaj kako knjižico v roke, ki bi bila pisana v njej razumljivem jeziku. Zato raj z veseljem pozdravljamo ljudski učitelji postavo o šolarskih knjižnicah, s katero se dovoljuje, da se pri vsakej ljudske šoli napravi zbirka takih knjig, ki so mladini v poduk in zabavo primerne. Ljudski učitelji bodo imeli nalogo take knjižice otrokom izposojevati, da je doma čitajo in se tako primerno izobražujejo. Koliko koristi bi dohajalo našemu slovenskemu ljudstvu po takih knjižnicah, ako bi imeli v ta namen dosti primernih in dobrih knjig, to umeje samo óni, ki zná, da so dobre knjige najboljši pripomoček v izobraženje vsacega ljudstva. Naši slovenski učitelji so zdaj v velikej zadregi, nevedóč, kaj bi nakupili za šolarske knjižnice. Otroci na kmetih ne umejo nemškega jezika, nemških knjižic toraj kupovati ne gre, ker bi bile brez vse koristi, a slovenske knjige, kolikor jih v ta namen primernih imamo, so večini naših učiteljev neznané, kakor nam to kažejo obila vprašanja, ki nam dohajajo iz Kranjskega, Štajerskega in Goriškega. Na vsa ta vprašanja ne moremo drugače odgovarjati nego s tem, da „Učit. Tovariš“ prinaša v svojih prihodnjih številkah imenik vseh za šolarsko knjižnico pripravnih slovenskih knjig. To je za nas zeló težavno delo, kajti po dotičnej postavi od 12. maja 1875. leta, treba je, da vsako v šolarsko knjižnico sprejeto knjigo, poprej učiteljstvo prebere in odobrí. A k temu je treba mnogo časa, a baš časa nam najbolj primanjkuje. Da pa vendar svojim tovarišem na šolskem polji kolikor toliko ustrezemo, lotili se bodemo tudi tega dela in priobčevali bodemo v „Učit. Tov.“ imenik in kratko recenzijo vseh dosedanjih slovenskih knjižic, ki bi bile po našem mnenji za šolarsko knjižnico kolikor bodi pripravne. Tu bodo imeli slovenski učitelji popolen pregled vseh za slovensko mladino primernih knjižic, a njihova skrb bodi, da si je tudi preskrbé za šolarske knjižnice.

Za danes naj omenimo samo dveh najnovejših del, ki ju živo priporočamo vsem šolarskim knjižnicam. To je:

- 1—6. **Vrtec**, časopis s podobami za slovensko mladino. Izhaja 1. dné vsacega meseca na celej pôli in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr. Izdatelj in urednik mu je Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani.

„Vrtec“ je dozdej jedini časopis, ki ga ima naša slovenska mladina; zatoraj bi bilo treba, da si ga vsaka šola in vsaka šolarska knjižnica naročí. On prinaša podučne pripovedke, pesni, basni in različne druge nežnej mladosti primerne spise. Ozaljšan je s prelepimi podobami

in prinaša tudi muzikalne priloge. „Vrtec“ je z letošnjim letom nastopil užé svoje šesto leto. Dobijo se še vsi letniki razven od leta 1873, in sicer po znižanej ceni. Izdatelj nam je napovedal naslednjo ceno: „Vrtca“ od leta 1871 in 1872 se dobódetá trdo vezana po 1. gl. 30 kr., „Vrtec“ od 1874. leta stojí trdo vezan 1 gl. 50 kr. in „Vrtec“ od leta 1875 stojí trdo vezan 2 gl. — A naročnina za letošnje leto mu iznaša 2 gl. 60 kr. — Učitelji! podvizajte se naročiti na „Vrtec“, dokler ga še dobite, pozneje ga ne utegnete več dobiti.

7. Gledališke igre za slovensko mladino. Izdaje in zalága Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. Prvi zvezek: „Star vojak in njegova rejenka“. V Ljubljani, 1875.

Mnogo slovenskih učiteljev je užé tožilo, da v slovenskem slovstvu nemamo niti jedne gledališke igre, ki bi jo mogli otroci predstavljati pri šolskih veselicah in drugih priložnostih. Tej potrebi je ustregel gosp. Ivan Tomšić z izdavanjem gledaliških iger za slovensko mladino v posebnih knjižicah. Prvi zvezek je užé prišel na svitlo obsegajoč prelepo igro iz otročjega življenja „Star vojak in njegova rejenka“. — Vsaka šolarska knjižnica naj bi imela najmanj po dva iztiska te lične knjižice užé iz tega vzroka, ker je znano, da se otroci najhitrejšé učé slovenskega jezika s predstavljanjem kratkih, v čistem in pravilnem jeziku pisanih iger. Prvi zvezek se dobiva pri „Vrtčevem“ uredništvu in stojí s poštnino vred samo 20 kr.

Prihodnjič vzamemo v založbi gsp. Milica slovenske mladini v poduk in zabavo na svitlo izišle knjižice.

Dopisi in novice.

— *Iz seje deželnega odbora 15. januarija.* — Predlogu pomnoženega krajnega in nasvetu okrajnega šolskega sveta, da se izpraznjena učiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Škofji Loki definitivno podeli učitelju Valentinu Telbanu, je deželni odbor pritrđil. — Sklenilo se je, da se enemu nadučitelju v Krškem stanarina za mesec oktober, november in december leta 1875 plača iz normalno-šolskega zaklada. — Privolilo se je, da se bivšemu učitelju dekliške šole Novomeške Jožefu Kravsu iz zaklada za učiteljske pokojnine plačuje 60 glđ. letne podpore.

— *Iz seje deželnega odbora 22. januarija.* V porazumljenji s c. k. deželnim šolskim svetom je deželni odbor pritrđil, da se napravi v Kočevji dekliška šola ter da se plači za dve učiteljici po 400 in 500 gl. prevzamete na normalno-šolski zaklad; isto tako je tudi v razširjenje dvorazredne ljudske šole v Sodražici na trirazredno z letno plačo 400 gl. iz normalno-šolskega zaklada za tretjega učitelja privolil.

Iz Ljubljane. Imenovanja. V. č. g. dr. H. žl. Pavker je imenovan za škofjskega komisarja na ljubljanskih srednjih šolah; g. dr. L. Klofutar je postal